

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é vií u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ō ntío ña. Dadii ú ni ēní ko Sostené ne, ² táxnū ntí tú'ūn sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánatāká nuu nto ini ukun ñuú Corintu, ña é ntuviko kuēnta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntoo nima ntó, ni dā xóo ká ña'a, ña ntoo dá vādá ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'i dīví Tó'o ko Jesúcristu. Tsí dīvi ña é Xuva ko ña iña ko un ntí'i ō. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, dīvi ña ni Tó'o ko Jesúcristu. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Ni'i ko é vā'á iña Xuva ko kuēnta iñá Cristu

⁴ Nguentúvi kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi dóo vá'ā o dé ña ni nto kuēnta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntíi ntí nuu i dī. Tā'xi ña e dóo vá'a koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáka'an nto, ni e dóo ki'in inī ntó dī. ⁶ Tsi tú'ūn va'á iñá Cristú ne, é nuu é ntaā í iña nto. ⁷ Dukuān ne, ñá tē neé ntákūnáa nteē ntó iña Xuva kó da niī ntántétu nto ntuvi dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsí Xuva kō ne, kuēnta vií ña é kuntoo kutu ntō un tsi da nté ntíi ata i kan, vata koo e nté uun xoxo kuvi ka'an nteé i nto tē xee ntúvi é kixkadā kù've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é káka'an ña. Dīvi ña kána ña nto é uun tsi kuvi nto ni i'xá mii ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dā kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Dīvi nto, tā'an kó, kaka'án u ni nto kuēnta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na vií ntó da xe'é ne, natíin dadíi nto ni tā'an nto. Ñá ku kii nteé xio ta'an nto, tsí uun kuédadii tsi é kadá kuení nto. ¹¹ Tsí kaka'an ñávi'i Cloee ní ko tsi ntánāa núu nto ni tā'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi iō

ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu”; iō ntó ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Apolo”; ò “Xu'ú ne, kantikín u Pedru”; ò “Xu'ú ne, Cristu kantikín u”, xkoó ka'an nto. ¹³ ¿Vá ūvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xū'ú ntu é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña nto? ¿Vá kuenta iñá ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vá'á ó tsi nté uun nto ña ni nakutsi ntúte ú nto; da mii tsí Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuān ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'ān kó tsí nakutsi ntúte ú ñavi'i Stefanú di. Ntá tsi ña naka'ān ko tē nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a di. ¹⁷ Tsí Cristú ne, ñá ni taxnūu ña ko é nakūtsi ntute ú ña'a, tsí xu'ú ne, taxnūu ña ko é kā'an ntódo u tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ò. Ná kakā'ān u tú'ūn e dóo vi'xín kaa san é vata tē dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nakáku nto kuenta iña tú'ūn e dóo ki'in inī i é kāka'ān u ni ntō, vata koo é ña nantii ní'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntikā krusi kan kuénta iña ko.

X'é e Xuva kō é kūvi vií Cristu é un nti'í, e dóo ki'in inī ñá vata kaa mii ñā

¹⁸ Dá kakā'an o tsí xi'í Cristu ntikā krusi kán ne, ñá tē nté kaa tuntu kaa tú'ūn sa'á, kuiní ña'a, ña ntaíka itsi dô'ví san. Ntá tsi ðivi ò e ntántikín ó Cristu, ña é nakáku kō ne, tū'ún sá'á ne, tū'un iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuiní kō. ¹⁹ Du'va ò kúvi vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Nanti'í u é ki'in inī ña'a, ña dóo ki'in inī i;
nāxtuví xio u é kāñe'e ðiki ñá'a sán di,
ka'an.

²⁰ ¿Mí'í ntu nūu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, nī ña dóo tu've i iñá leí san, nī ña e dóo ini ka'an nuu i é iō ñuxiví a? Náñe'e Xúva ko kō tsí nee iña e dóo va'á ñuxiví a, kuiní kō ne, ñá tē neé nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dōo ki'in inī Xúva kō, tsi ñá ni dē va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuenta iña i e dóo ki'in inī ña, ntá tsi dóo xkúntee iní ña é nakakū ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuenta iña tú'ūn e dóo tuntu kaa é kā'an ntódo o.

²² Ña Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dóo ka'nu; ña griegú san ne, dōó ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña. ²³ Ntá tsi xo'ō ne, ntáka'an ntódo o iñá Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña ko. Ña Israeé san ne, dōó doka'an é ntáka'an o, kuíni ña. Ña tuku tatá i san ne, dōó tuntu ka'an o, kuíni ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuān te ña Israeé ñá ne, o kuān te ñá griegu ñá ne, kutuni ña tsí Cristú ne, nī'i ña é kūvi víi ña da nēé ka nti'i nuu í, ne, ni'i ña e dóo ki'in iní ñá kuenta iña Xuva kó di. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dóo tuntu kaa, kuíni ña'a sán ne, divi e díi ka vá'a kuē'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dóo vita iní Xuva kō ne, divi e díi ka ntii iní i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Divi nto, tā'an kó, na naka'an ntō nte ntáa nto dā kána Xuva ko ntō. Ná titin nto e dóo tu've nto, vatā o tú've ña ñuxiví a. Ná titin nto e dóo na'nu ña'a nto ne, ña titin nto e dóo kuika ntō di. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dóo tuntu kaa, kuíni ña ñuxiví a ne, divi é nākaxnúu Xuva kō é nakō'xó nteē ñá ñuxiví san, ña e dóo ki'in iní í ne, nākaxnúu Xuva ko nuu i é ña ntii iní i san é nakō'xó ña'a, ña e dóo ntii iní í san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñá'a, ña é ñá váda ntaidiá'vi, kuíni ña'a ñuxiví sa, nī ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí ña'a san, nī ña'a, ña é ña te neé nuu á'vi i, kuíni ña'a sán di, vata koo é na nakō'xó ña ña'a, ña dóo na'nu ña'a san. ²⁹ Tsí ña kúvi víi ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsí mii Xuva kō né, tā'xi ña é uun kuédadii tsi ntuví o ni Jesūcristu. Nta'a Jesuú ne, ta'xi ña e dóo ki'in iní kó nī é ntuntoo kuétsi ko, nī é ntuviko o kuénta iña Xuva ko, tsi e ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'i ña. ³¹ Du'va o kúvi nuu i sá'a vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ncho kada ka'nu mii i kúnu i ne, na káda ka'nu ña kuenta iña Xuva ko”, ka'an.

2

Tū'un Cristu, ña xi'í ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dā xeé u mí ntoo nto, tā'an, é ká'an ntódo ú ni ntō é nuu é ntaā í iña Xuva kó ne, ñá ni ká'an u ni nto tú'un e dóo vi'xín kaa, nté tú'un e dóo ki'in iní í san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iñá ka'an u ni ntō é da mii tsi tú'un

Jesūcristu, nté ō xi'i ñá ntíkā krusi kan kuénta iña ko. ³ Dā itúvī ú ni ntō ne, ña túvi ntiī ko. Koó da kan'i'i u tuví u e dóo u'ví ko. ⁴ Dá kakā'án u ni nto, nī dá kakā'an ntódo ú ne, ñá tē tú'ūn e ntáka'an ña e dóo ki'in inī í san é kākā'án u ni ntō, tsí tá'xi Espíritū Sántū sán ko ntiī ñā é kuvi nakuā'á u nto, ⁵ vata koo é na kunuu inī ntó Xuva ko, ña e dóo ka'nu, ña te é kunuu inī ntó ña'a, ña e dóo ki'in inī í san.

Kanañē'e Espíritū Sántū san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'án nti tú'ūn é ki'in inī ni ñā e díí ka ini tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te diví tú'ūn e ntáka'an ña dóo tú've i san, nté tú'un e ntáka'an ña ntádē kú've ñuxiví a vevii, tsí ña ná'a ka kuntōo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'ūn é kākā'án nti e dóo ki'in inī iña Xuva kó ne, iña nuu i é tūvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ñá ñuxiví san. Núu i sá'á ne, diví é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádē kú've ñuxiví a ne, ñá ni kutūni ñá nuu i sá'a. Tē dí ni kutūni ñá ne, ñá ni naxntēē ñá Tó'o kō ntikā krusi kan, ña dóo ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Núu i é vāta kiní o, é vāta tekú kō, é vāta ki'in diki kó ne, é xtūví tú've Xuva ko nūu i tsíkan iña ña'a, ña é ntákuin-ima í ña, ka'an tú'un ñā. ¹⁰ Sá'ā ne, náñē'é Xuva ko ko ntā'a Espíritū Sántū san. Tsí Espíritū sán ne, kaito nteé ña é un nti'i ūn tsi nte nuu i é ña káñe'e diki ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é inī ña.

¹¹ Ntá tsi ¿xoo ntu ini i nee iña é kadē kuení tuku ña'a? Tsí da mii tsi nīma ña é inī. Dukuān né, da mii tsí Espíritū Sántū san inī ña nté o kadē kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ō ne, ñá ni nī'i ko é nakua'a o nuū i é iō ñuxiví a, tsí xo'ō ne, ní'i ko mii Espiritu Xuva kō vata koo é kūtuni ko nuu i é kata'xi Xuva ko kō tsi dóo vā'á ó de ña ni kō. ¹³ Ñá tē tú'ūn e dóo ini ñá ñuxiví sa é kākā'án nti nuu i sá'a, tsi tú'ūn é nañē'e Espíritū Sántū sán nti é kākā'án nti. Dukuān é kanañē'é nti ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū san nīma i, núu i é kākā'an Espíritū Sántū san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te núu Espíritū Sántū nima í ne, ña kúvi k̄'in diki ña tú'un é ncho ka'an Espiritu Xuva ko ni ñā. Dōó tuntu kaa tú'un san, kuíni ña, tsí ña te núu Espíritū Sántū san nima ña é nañē'e ñá ña nee é k̄ani tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū nima í ne, kuvi ka'an ntée ña un nti'i nuū i. Ntá tsi ðivi ñā ne, xoxó kuvi ka'an ntée i ña. ¹⁶ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “¿Xoó ntu ini i nté o kadē kuení Xuva kō? ¿Xoó ntu kuvi nañē'e i ña itsi?”, ka'an. Ntá tsi xo'ō é i'xá Xuva ko ō ne, ntádē kuení ko vatā ó kadē kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dadii iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi k̄'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñā'a, ña é ini valá Xuva ko, tā'an. Ntá tsi kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñā'a, ña é da mii tsí é ini nee iña é iō ñuxiví a. Váta k̄ini vá'a nto nuu i iñá Cristu, tsí vata ntáa i'xa ik̄in san ntáa nto. ² Vatā ó kaxé'e o ðikui é kō'o i'xa ik̄in san é vata kutíi i é k̄axi kúñū ne, kuān ó kanakuā'á u nto núu i é ki'in iní san ði, tsí vata kutíi nto ki'in diki nto tú'un é ki'in iní san. Nté vevii vata kutíi nto ki'in diki nto, ³ tsí ntáde dukuan nto vatā o ntáde ña ñuxiví san. ¿Ñā ntu te dukuan o ntáde nto da ntákune'ū iní nto ni tā'an nto, ō da ntánaa núu nto ni tā'an nto? Dito tsi ntáde nto vatā ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu.” Tuku nto ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Apolo”, xkoó ka'an nto. ¿Ñā te dukuan ntú o ntáka'an nto vatā o ntáka'an ñá ñuxiví san?

⁵ ¿Xoó ntu é Apolo í san? ō ¿xoó ntu é Pablu í san ði? Kūdii ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti e ntánakuā'a ntí nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsí e táxnuu Xuva kō nti é kāde ntí, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsí é nakū'xí u tsík̄in sán ne, Apoló san ne, dá'vi ña ntüte. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ñā é kuē'nu. ⁷ Dukuān ne, ñā te k̄anu ña'a ña ka'xi tsík̄in san, nté ña kadá'vi ntute sán ði, tsí mii tsi Xuva kō e dōo ka'nu ña, tsi ðivi ñā né, kata'xí ña é kuē'nu. ⁸ Dadii tsi nuu

á'vi ña kaí'xi tsík̄n sán ni ñā kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vā'á iña ña, é un é un ña, vata tsī ó kade tsiñu ña. ⁹ Dadii tsi ntáde tsiñu ntí iña Xuva ko. Divi ntō né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vāta ntáa vi'i é kaxntitsí Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ñá odo nūú, kaa ú, e tá'xi Xuva kō é kutūnī ko nté koo kada vá'a ú etí vi'i san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu i kan. Ntá tsi na kōto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña. ¹¹ Jesucristú ne, divi ñā é vata kaa etí vi'i san kaa ña. Ña kúvi nanī'i ko túku etí vi'i é díi ka va'a é divi ñā. ¹² Dōó titín nuu i é kuvi tsodo o etí vi'i san. Kuvi tsodo o ōrō, ō kaá kuí'xín, o xūu e dōo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o ūtún, ō xó'o, o ch̄n. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'i sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i e dé tsiñu ni'i ña xntitsí i san. Kuan kōo kutuni ko xoo e dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú've Xuva kō, tsí vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuíta ntí'xin tsiñu ko nūu Xuva kó ne, dōo díto te vā'á o dé tsiñu ō né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu ō. ¹⁴ Te kūtí tsiñu kō é kuntitsí te kuíta ntí'xin ñu'ú san ne, ní'i kō é vā'a. ¹⁵ Ntá tsi te koko e dé tsiñu ō ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mii ō ne, nakáku o vatā o dé ña'a é da miī kúñu ī nakáku ña dá i'xi vī'i ña.

¹⁶ ¿Ñá ini ntú nto tsí vi'i Xuva kō kúvi nto, tsí nuu Espíritu Xuva ko nīma nto? ¹⁷ Te xōo ñá'a nakatsin ña vi'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ñā di, tsí xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Divi xúkun tsikán ne, divi o xo'ō.

¹⁸ Ñá ku kāni nta'ví mii ntō kúñu ntō. Te iō nto e dōo ki'in inī ntó, kuiní nto, vatā ó ini ñá ñuxiví san ne, díi ka vā'á ó te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé ini, vata koo é kūtú've nto é nuu é ntaā i. ¹⁹ Nee iña e dōo ki'in inī ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Nuu i é kīni kaa e ntántukū nuní ña ne, divi tsi nūu i é kuē'é Xuva kō é kō'xó nteē ña”, ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tú'un ñā di: “Ini Xúva kō é un ntí'í é kadē kuení ña'a, ña e dōo tu've i ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi kue'en tsi”, ka'an tú'un ñā. ²¹ Dukuān ne, ñá ku kada ka'nu nto te kantikín ntó dā xóo ká ñatiī, tsí un ntí'í nuu i é kāduku ntée nto. ²² Tsí kuān té Pablu, ni Apólo, ni

Pedru, ni kanii ñuxivi san, ni ntuvi iña kó, ni doxi'i san, ni é un ntí'i é iō vevii, nī é un ntí'i é kōo ntuvi é vē'xí ne, un ntí'i nuu i sá'a é kāduku ntée nto. ²³ Divi ntō ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kūtuni nto tsí ntí'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú nti, é uvē nta'a nti tú'un e dóo vi'xín o iña Xuva ko. ² Xoó ña'a é kūnteé nta'a i ne, kantio é kāda ntaa ña nee ntí'i ntí'i é kākā'an tó'o ñā. ³ Xu'ú ne, ñá kāde ú kuentá te kā'an ntó te vā'á u ne, o tē ña vā'a u, o kuān te dá xōó ka ña'a kuan koo ka'an ñá dī. Nté divi ú ña kuvi ká'an u neé ña'a u. ⁴ Ña te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini í te kuan ō. Da mii tsi Xuva kō é kuvi ka'an ñá te vā'á u ne, o te ña vā'a u. ⁵ Dukuān ne, ñá ku kā'an ntó te xoo dóo va'a i, ō xoo ña vā'a i, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tē nainu ñá ne, naxi'í nuu ña nima ko vata koo é kūtuni ko nee iña é ñu'u xū'u. Ta'xi Xuva ko kídaā é ntii díto un ntí'í é ntádē kuení kō é nuu nima ko. Kídaā ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo vā'á iña ko, xe un xé un ō.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'án u ni nto nuu i sá'a e vā'a tsi mii ntō. Kaka'án u iñá Apoló ne, iñá kó dī, vata koo é kīni nto ntí ne, kutú've nto é ña kuita ntí'xin nto vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ña ká'an nto: “Ña sá'á ne, dōo vā'a ña”, ō ka'an nto: “Ña tsikán ne, ñá vā'á ña'a ña”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavá'a ña'a i nto te díi ka vā'á ña'a nto é vata kaa ña nguii san? ¿Nee iñá ntu iō iña nto é ña ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kui kade ka'nu ntu nto vata sá tē kuenta iña mii nto ni ní'i nto?

⁸ Divi ntō ne, é dōó kuika nto vē; ñá tē nee iñá ka ntátaan núu nto. Mii ntō ntáde nto rei, é ntē ñá vādá ka mí'i ntátaan núu nto nti. Tē dí nuu é ntaā i é rei ntí'xe nto ne, kadā kú've dadii ntí ni ntō. ⁹ Ntá tsi ntí'i é pustrú nti ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntii nti un tsi nte ata i kan. Kuan ō dé kuení ko. Vata ntáa ña'a, ña ni'i i doxi'í san ntáa nti,

é kaniñ ñuxiví san ntaíto díto ña ntí, ni ūn ntíñ ntíñ ánje, ni ūn ntíñ ntíñ ña'a san. ¹⁰ Ntí'í ne, dōo tuntú ntí kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dōo ki'in inī nto é kudadiñ nto nī Cristu. Ntí'í ne, ña túvi ntíñ ntí, ntá tsi nto'ó ne, dōo iō ntíñ nto. Ntí'í ne, ña ntaíko ñu'u ña'a sán ntí, ntá tsi nto'ó ne, dōo ntaíko ñu'u ña'a san nto, kuíni nto. ¹¹ Ntē vevii ntákakin ntí ne, ntaítsí ntí ntute. Ña túvi dōo é kū'un ntí. Dōo ntádē xení ña'a san ní ntí ne, ña túvi vi'i miñ ntí mi é kuntōo ntí. ¹² Ntí'í ne, dōo ntánto'o ntí é nta'a ntí ntáde tsiñu ntí. Dā ntáka'an kíni ña'a san ní ntí ne, ntánantiko kōó ntí, kaka'án ntí: “Na kunūu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō”, xkoó ka'án ntí. Dā ntáde ña nī ntí é kíni kaa ne, ntákutí ntí'í ntí nimá ntí. ¹³ Dā ntáka'an kíni ña nī ntí ne, ñá tē ntákudíñ ntí ni ñā, tsi ntánaka'nu ntí iní ñā. Ntáde ña nī ntí vata te ñe'e ñuxiví sa kúvi ntí, vata ntáa nuu i é ña kaidiá'vi ká i e ntánakuitá ña'a san. Un tsi nté vevii ne, kuan tsí ó ntáde ña nī ntí.

¹⁴ É kakā'án u ni ntō sa'á ne, ñá te kakā'án u é kūka'an nuu nto, tsí kade tii ú ni ntō vata kaa i'xá miñ ko e dōo kakuinimá ko i. ¹⁵ Tsí kuan te u'xi míil mastru nto, ña é ntánañé'e í nto iñá Cristú ne, ntá tsi ña titín uva ntō. Diví u é uva ntō, tsí nañé'e ú nto tú'un é vā'á san nté koo kuinti'xe nto Jesūcristu. ¹⁶ Dukuān ne, kaikán u da xe'e ntá'a nto é kuntikin ntó ko ne, vii ntó vata tsí ó de ú san.

¹⁷ Kuenta iña i sá'a ne, taxnūu ú Timoteu, é vata kaa i'xá miñ ko, ña e dōo kakuinimá ko. Ñá kaxtuvī mii ña é kuntikin ñá Xuva kō. Divi ñā naka'an ñā ntō nté o dé u é kantikín u Cristú, vatá ó kanañé'é u ña'a san má ūkún dā mí'i ka kañé'é u. ¹⁸ Iō ntó ne, dōo ntáde na'nu nto, tsí kuini nto ne, ña kí'xí ká u, kíxkoto ni'ni ú nto. ¹⁹ Ntá tsi ña kukuíi ka dá ki'xi ú, te Xuva kō ntio ña. Kidáa kutūnī ko te kúvi vií ntí'xe ña ntáde na'nu ña'a sán ne, o kūdii da ntáka'an ña. ²⁰ Tsi mí kadē kù've Xuva kō ne, ñá te da miñ tū'un kúvi, tsi dōo iō ntí ña neé vii ña. ²¹ ¿Nee iñá ntu é ntio nto: é kí'xi ú mí ntōo nto é nāa ú ni ntō né, o é kíni u nto e dōo kakuinimá ko nto?

5

Kadē kú've ñá iña uun ña'a, ña kade é kīni kaa

¹ Ntáka'an ñá'a tsí uun ña'a ntō ne, kaeni dikí ña ñadī'i úva ñā. Nté ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ñá ini ña é kuān koo vií ña, é náki'í ña ñadī'i úva ñā. ² Divi ntō ne, naa i é kuntōo nto dontīni ne, da ntáde na'nu ña'a nto. Ña tii, ña é kuān ó de sán ne, kantio é nantīi nto ña. ³ Kuān té xoxó u mí ntoo ntó ne, dōó kadē kuení ko iña nto. Vata tsi tē tuví dadīi ú ni ntō, tsí é de kú've ú iña ña kade é kīni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesūcristu. ⁴ Dā ntánataká nuu nto ne, vata tsi tē ntoo dadīi ntí ni nto, ntō'ó nī Tó'o ko Jēsuu, ña e dōo iō ntīi i. ⁵ Kidāā ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ō e ña vá'ā sán vata koo é ntī'i kue'en kúñu ñā ne, nakáku nima ña ntuvi te vē'xí xtuku Tó'o ko Jēsuu.

⁶ Ñá vā'á o é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñā ntu ini nto tsí te nākudáka un sīin u'xen ia u'xen vā'á san ne, kuia kaniī tī'nti i? ⁷ Nakate nto kuétsi nto vē, tsí kanatívi kúñu kō dá iō kuetsí ko, vatā ó kanatívi u'xen vā'á san dá kanakudáka ni'í u'xen iā san. Na ntúvá'a nima nto vata kaa u'xen vā'á san e nté un sīin u'xen ia ña kadáká ka. Vá'ā o é kuān koo vií nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña ko kaa ña. ⁸ Dā ntáde o viko kati sán ne, ñá ku de tsiñu ni'í o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vá'ā o é kudāka é kīni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vá'a. Tsí kaniī nima kó na vii o é vā'á san nī é nuu é ntaā í san.

⁹ E dí'na taxnūu ú tutú nta'a nto é kāka'án u é ña ku xkuntíkin nto ña kini ntáa san. ¹⁰ Ntá tsi ñá te kaka'án u é ña ku ká'an kue'én ka ntó ni ñā'a, ña kini ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaéni dikí, nī ña ntákune'u iní i, nī ña ntaído dú'u, nī ña ntānuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntīi nto ñuxiví san. ¹¹ É kāka'án u ni ntō ne: Ñá ku ika dadīi nto ni da xōó ka ña'a, ña é kāka'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kīni kaa, te tií, te ñadī'í ñá, o tē kakune'u iní ña, o kānuu iní ña santu é ntúvá'a naa, o kāka'an kīni ña iña ña'a, ō ña ki'ví ne, ō ña du'u. Ntē ña ku ka'xí dadīi nto ni ñā. ¹² Tsí kaduku ntée nto é kadā kú've ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ñá kadūku ntée u é kadā kú've u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹³ tsí mii tsi Xuva

kō é kǎ'an ña te iō kuetsí ña. Ntá tsi nto'ó ne, naxtuvi xio nto ñatíí, ña kade é kīni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'i kuetsi ta'an

¹ Dá iō nuu i é ncho tsi'i kuétsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu ki'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña ki'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i san? ² ¿Ñā ntu íni nto tsí xo'ō e ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kú've o iña ña ñúxiví san rkontuví? Te ñivi ntō é kada kú've ntó iña ña ñúxiví san rkontuví ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kada kú've ntó nuu i é ña kue'é san? ³ ¿Ñā ntu íni nto tsí te kúvi ve ne, un tsi nte ánjē sán kada kú've o iña ña? Dukuān ne, díí ka ña ntií tu'un kada kú've ó nuu i é iō ñuxiví a. ⁴ Te iō nto e ntánāa núu nto kuenta iña i é iō ñuxiví a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntée i ini ukún Xuva kō? ⁵ Kaka'án u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'án ña nto e ñá ini ña é kada kú've ñá iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñá te da mii tsí e ntátsi'i kuetsi ta'an nto, tsí nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'e nto, ntátsi'i kuetsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'i kuetsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña díí ka vá'á ó é na kūtií nto nima ntó te kade ña ni ntō é kīni kaa? ¿Nté kui ña díí ka vá'á ó é na kūtií nto nima ntó tē kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantēí é ntáde nto. Tsí un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñā é kīni kaa ne, ntaéni nta'ví nto ña ñi.

⁹ ¿Vá ñā ntu íni nto tsí ña'a, ña e ntáde nuu i é kīni kaa sán ne, ñá nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō? Ñá ku enī nta'ví mii ntō kúñu ntō; nté ñā'a, ña é kāde é kīni kaa ni ñadī'í san, nté ñā kanuu iní i santu, nté ñā kaeni dikí ñadī'í é ña te ñadī'í mīí ī, nté natīí, ña kaeni dikí ñatīí nī'i i, ¹⁰ nté ñā du'ú, nté ñā dóo kue'í, nté ñā kī'vi, nté ñā'a, ña kadá'vi dovete tá'an i, nté ñā kaeni nta'ví ña'a é nī'i ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñá nī'i ña é vā'á nta'a

Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan ō dé nto kídaā di. Ntá tsi veví ne, é ntūntoo nima nto. É xtūví xio Xuva ko ntō é kūvi nto iña mii ña. É ntūvá'a nto ni Xuva ko vē, kuenta iña Tó'lo ko Jesūcristu ni Espiritu ñā.

Kūñú kō ne, iña Xuva ko

¹² Kuvi víi u da nēé ka nuu i, ntá tsi ña te un ntí'i nuū i é vā'á iñá ko. Kuvi víi nti'xe ú da nēé ka nuu i, ntá tsi ña da vā'a ko é da nēé ka nuu i é kūvi víi nī ko. ¹³ Iō ña'a xkoó ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xído ko. Xído kō ne, iña é ká'xi o”, xkoó ka'an ñá di. Ntá tsi ntuvi tsi nuu i é nantí'i Xúva ko i te kuvi. Kūñú kō ne, ñá te iña i é kanī dikí ō ñatíi san ne, o ñadí'í san, tsí kúñu kō ne, iña Xuva ko. Dívi ñā ne, iñā kúñu ko ñā. ¹⁴ Vata tsí o dé Xuva kō e nantóto ña Tó'lo kō Jesucristú ne, kuan tsí koo nantóto ña kō dí, tsi dóo iō ntíi ñā.

¹⁵ ¿Ñā ntu íni nto tsi kúñu ntō ne, iñā Cristu? ¿Vá kī'i ntu ú kúñu Cristú ne, dá nata'an ntée ú ñadí'í kini kaa? ¿Ñā kúvi! ¹⁶ ¿Ñā ntu íni nto tsí ñatíi, ña kanata'an nteé ñadí'í kini kaa sán ne, uun tsi kúñu ntákuví ña ntuvi ña? Tsí tú'un Xuva kō ne, kaka'an: “Ntúvi ñá'a sán ne, uun tsi kúñu kūvi ña”, ka'an. ¹⁷ Ntá tsi tē xoó kanakuntee tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espíritū kúvi ni ñā.

¹⁸ Dukuān ne, kunu nto dá ncho nata'an ntée nto kúñu nto nūu i é kīni kaa. Tsí da nēé ka kuétsi é kāde ña'a sán ne, ñá tē neé kade i kúñu ñā. Ntá tsi xoo kanatā'an ntée i kúñu i é víi núu i é kīni kaa sán ne, é kuétsi tsi mii kúñu ñā kade ñā. ¹⁹ ¿Ñā ntu íni nto tsí kúñu ntō ne, ví'i úkūn Espiritū Sántū e tá'xi Xuva kō é kunūu nima nto? Ñá te iña míi ka nto kúñu ntō, ²⁰ tsí ña te nté kaa a'ví i ntá'vi Xuva ko kuēnta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko nī kúñu ntō.

7

Itsi iña ñá ntatánta'a

¹ Veví ne, kaka'an u ni nto nūu i é tsixe'le ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: Díi ka vā'ā ó tē ña tánta'a ñatíi

san. ² Ntá tsi da xe dóo ió nuu i é kīni kaa e ntáko'xo nteē ñá ne, é un é un ñatíí san ne, na koo ñadī'í mii ñā. É un é un ñadī'í san ne, na koo xīi mii ñā di. ³ Na kāda ntaa ñátíí san ni ñadī'í ñā. Ñadī'í san ne, na kāda ntaa ñá ni xīi ñā dí, vatā ó kantio é vii ñá, xe un xé un ñā. ⁴ Tsí ñadī'í san ne, ñá te iña mii ka ñā kúñu ñā, tsi iña xīi ñā. Kuan tsí kaa iña ñatíí san di, tsí ñā te iña mii ka ñā kúñu ñā, tsí iña ñadī'í ñā. ⁵ Ñá kū ka'an ñátíí san é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni ñadī'í ñá, o ñadī'í san, ñá ku kā'an ñá é ñā ncho kutuví dadīi ñā ni xīi ñā. Na nātíin ñā é kūntoo xio ñā uun taan vata koo é nī'i ñā ntuvi é kā'an ntā'ví ñā. Tē kúvi ka'an ntā'ví ñā ne, dá nākuntóo dadīi xtuku ñā vata koo é ñā kuvi vii tó'ō e ñā vá'ā é kō'xó nteē ñá nuu i é kīni kaa, tsí ñā kutíí ñā é kúntoo mii ñā.

⁶ Ñá te kāka'án u te kuētsi é vii nto sá'a, ntá tsi kaka'án u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a o. ⁷ Díí ka vá'ā ó te dí un ntíí ntīi ñá'a vii ñā vatā ó de ú, kuiní ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatā ó ntio ñā ne, xé'e ñā xe un xé un ñā'a e túku e túku nuu i nté koo vii ñā.

⁸ Tē xoó ñā kuētsi é vāta tánta'a ñā, o ñadī'í kií san di, kaka'án u tsí díí ka vá'ā ó te kúntoo mii ntō é ñā nātanta'a nto, vata kaa ú xu'u. ⁹ Ntá tsi tē ñā kutíí nto ní kúñu ntō ne, tánta'a ntō. Díí ka vá'ā ó e tánta'a ntō naa i é kadā kuení nto é vii nto é kīni kaa ni kúñu ntō.

¹⁰ Ntá tsi ñā'a, ñā e tánta'a ne, kaka'án u ni ñā é ñā ku xtuví mii ñadī'í san xīi ñā. Ñá te xū'u é kāka'án u sá'a, tsí Xuva kō é kuān ó kaka'an ñā. ¹¹ Ntá tsi te naxtuví mii ñadī'í san xīi ñā ne, ñá ku nātánta'a xtuku ñā. Díí ka vá'ā ó te ntūvá'a ñā ni xīi ñā. Dukuān ne, ñá ku na xtuví mii ñátíí san ñadī'í ñá di.

¹² Íña ñā nguīi sán ne, ñá ni kā'an Xúva kō. Ntá tsi kaka'án u te ió uun ñatíí, ñā kakuinti'xe i ne, ió ñadī'í ñá, ñā é vata kuinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ñā kúntoo ñā ni xīi ñā ne, vá'ā o. Ñá ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹³ Kuan tsí o dí, te ió uun ñadī'í, ñā é kākuinti'xe i ne, ntá tsi xīi ñā ne, ñá kākuinti'xe ñā ne, tē ntio xīi ñā é kutuví ka ñā ni ñadī'í ñá ne, vá'ā o. Ñá ku kīi nteé xio ta'an ñā. ¹⁴ Tsí xīi ñā, ñā é ñā kākuinti'xe i sán ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko,

tsí tuvi ni'i ña ñadi'í ña, ña é kākuinti'xe i san. Ñadī'í san di, ña é vāta kuinti'xe i ne, tuvi étsin ña nuu Xuva ko, tsí tuvi ni'i ña ñatīi, ña é kākuinti'xe i san. Tē ña'á ne, i'xá ña ne, kuvi vata ntáa i'xá ña'a, ña é ña ntākuinti'xe i san. Ntá tsi ntoo etsin i'xá ña nuu Xuva kó di. ¹⁵ Ntá tsi te ña'a, ña é ña kākuinti'xe i san, ntío ña é natsoo mii tā'an ña né, na vii mii ña. Kidāā né, ñatīi o ñadī'í, ña é kākuinti'xe i sán ne, ña túvi nūu i iña ña. Tsí Xuva kō ne, ntio ña é vā'á ko kuntoo o. ¹⁶ Tsí ¿xoo ntu ini í te kuvi xntiin xīi o é nakakū ña? ¿ō xoo ntu ini í te kuvi xntiin ñadī'í o é nakakū ña?

¹⁷ Ntá tsi vata o tá'xi Xuva kō é vii ó, vata o kána ña kō, xe un xé un o ne, kuān koo vii o. Kuān ó kaka'án u ni ūn ntīí ntīí ña ntākuinti'xe i san. ¹⁸ Tē kána Xuva ko uun ña'a, ña tuku ñuú san ne, ñá kuētsi é tē'nté kúnū é ixi ñá vatā ó de ña Israeé san. Tē kána Xuva ko ūun ña'a, ña Israeé san ne, ñá kuētsi é ntava'a xtuku ña kúnū ña. ¹⁹ Tsí Xuva kō ne, ñá kade ña kuenta te te'nte kúnū é ixi ko vatā ó de ña Israeé san ne, o ña'a. É nuu á'vi iña ñá ne, te kade ntaa ó da nēé ka é kaka'an ña. ²⁰ É un é un ña'a, kuan tsi koo na vii ñá vatā o dé ña da kána Xuva ko ña. ²¹ Tē dóo kanto'o o kaden tsiñun da kána Xuva ko o ne, ñá ku de kuení o. Ntá tsi te tā'xi tó'o o itsi é ntiin ne, ntiin. ²² Tsí xoo ñá'a, ña e dóo kanto'o i kade tsiñu da kána Xuva ko i ne, é nakākú Xuva ko ñā é kuntikīn ñá ña. Kuān ó di ni ñā'a, ñā é xoxo tó'o i da kána Xuva ko i, tsí iña Xuva ko kada tsiñu ña ve. ²³ Xuva kō né, ñii ña nto. Dōo á'vi ntá'vi ña nto. Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é tuku ña'a nakāda tsiñu ña nto iña ña. ²⁴ É un é un nto, tā'án, vatā o dé nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsī koo vii nto. Na naka'an ntō tsí tuví Xuva ko ni ntō nguentúvi.

²⁵ Kuenta iña ñá ntoo miī, ña é vāta kiní ñatīi o ñadī'í, ña é vāta tánta'a ne, ña ni tá'xi Xuva kō nté koo ka'án u iña ña. Ntá tsi kuvi ta'xi ú itsi, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko nī kó ne, kade ntaa u é kaka'an ña. Dukuān é kuvi kuinti'xe nto é kaka'án u. ²⁶ Dōo ntii tū'un é kuntoo o ñūxiví a vevii. Dukuān é vā'á o tē ña tánta'a ñā'a san, kuiní ko xu'u. ²⁷ Ntá tsi te iō ñadi'í ntó ne, ña ku nantuku ntō nté koo naxtuví mii nto ña. Tē vata tánta'a nto ne, ñá ku ntuku nto ñadi'í

1 CORINTIOS 7:28 14 1 CORINTIOS 7:40

nto. ²⁸ Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ña túvī neé nuu i é kīni kaa kade nto. Tē tánta'a ñadī'í san ne, ña túvī neé nuu i é kīni kaa kade ña di. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne, nto'o ña ñuxiví a. Kuān ó kaka'án u ni ntō, tsí ña ntío ko é ntō'o nto.

²⁹ Sá'ā ncho ka'án u ni nto, tā'an: Ñá tītín ka ntuvī iō é kuntuo o. Dukuān né, kuntuo ntó vata tsi tē xoxó ñadī'í nto. ³⁰ Xoo é tuví nta'xa i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te túvī nta'xa ña. Xoo e dóo diní i ne, na kūtuví ña vata tsi tē ña te dīni ña. Xoo é kañii i ne, na kuntuo ña vata tsi tē ña tuví nee iñá iō iñá ña. ³¹ Xoo é kade tsiñu ni'í i é iō ñuxiví a ne, ña kú de ña kuenta neé iō ñuxiví a, tsí ñuxiví é kañi o veví ne, ña ná'a ká kutūvi.

³² Ñá ntío ko e dóo nanti'í nto iní nto. Xoo é vāta tánta'a i ne, kanti'í iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é iō ñadī'í i ne, kanti'í iní ña nté koo vií ña ñuxiví a ne, é kuē'e ña é vā'á ñadī'í ña. ³⁴ Kuan tsí ó ni ñadī'í, ña é ña ni xío xii i, ni ñadī'í kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanñ nima ñá, kanñ kúñu ña kanti'í iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadī'í, ña é tánta'a sán ne, kanti'í iní ña é iō ñuxiví a, ni nté koo vií ña é kutūvi diní xii ña.

³⁵ Kaka'án u ni nto sā'a é vā'á tsi mii ntō. Ñá te kaka'án u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsí é ntio ko ne, é vā'á koo kuntuo nto. Ntio ko é ña koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kunkin ntó kanñ nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatíi kadē kuení ña tsí kantio é tánta'a ña ni tā'nu katuví ni'í ñā, tsi é ita ntí'xin kuia tun é tánta'a tún ne, tē kuini ña é vā'á o sá'a ne, na vií ña nee é díi ka vā'ā o. Ñá te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatíi kadē kuení ña tsí vā'ā o é kutuví mii ña é ña tánta'a ña ne, vā'ā ó de ña di. ³⁸ Dukuān ne, xoo é tánta'a i ni tā'nu katuví ni'í ne, vā'ā ó de ña ne, ntá tsi tē ña tánta'a ña ne, díi ka vā'ā ó de ña.

³⁹ Ñadī'í, ña iō xii i ne, ntee tijn ña da niñ kántito xii ña. Ntá tsi tē xi'í ña ne, kuvi natánta'a xtuku ñá ni da xóo ka ñatíi é ntio ña, ntá tsi uun ñatíi, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi díi ka diní koo kutuví ñá tē ña nátanta'a

xtúku ña. Sá'ā é kadē kuení ko, tsí nuu Espíritū Xúva kō nimá ko, kuiní ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ñā nū sāntu ña

¹ Sá'ā kaka'án u ve kuenta iña i é tsíxe'e ntō kó te kūvi ka'xi ó nuu i é ntátsido ña'a san nū sāntu ña. Nuú é ntaā i é xkoó ka'an ñá'a tsí iō díki kó nee iñá vii o. Ntá tsi e dóo ki'in iní kó san ne, ñā'vī kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō né, ñā'vī kade i é vā'á koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Tē xoó ña'a dóo iō díki ī, kuiní i ne, váta kūtú've nti'xe ña vata kaa un nti'ī é ntio é kūtú've ña. ³ Ntá tsi te xōo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, ini Xúva ko nee ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nū sāntu ñā ne, ini vá'a ō tsi nté uun santu e ntúvá'a nāa ña te nee nuu á'vi i ñuxiví a, tsí mii tsi Xuva kō. ⁵ Iō ña'a é xkoó ka'an ña é iō xuva ña e dukún kan ni ñūxiví a ñā. Ñā te da ñā nti'xe sāntu ña nī tó'o ña iō. ⁶ Ntá tsi xo'ō ne, ini o tsi úun tsi Xuva kō é Uva ko ñā. É un nti'ī nti'ī vé'xi nta'a ña ne, ñā'vī kuēnta iña ña é ntantíto ō ñā. Uun tsi Tó'o ko Jesūcristú ñā. Ede vá'a nti'ī ña é iō né, ñā'vī kuēnta iña ña é ntantíto ō ñā.

⁷ Ntá tsi iō ña'a, ña e ñā ini nuu i sá'a. Iō ñā ne, é kuiní ña é kunuu ini ñā santu ña e ntúvá'a nāa. Kūviko e ntátsido ña nū sāntu ña, kuiní ña. Te ká'xi ña e kuvíko é odo nū sāntu ñā ne, kade ña kuétsi, kuiní ña ne, kakudentu nima ñā ñā, tsí vata kuka'xí nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nuú é ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Ñā te nee kunaa o te ña ká'xi o ne, ntē ña té nee ni'ī ko té ká'xi o. ⁹ Kuví ka'xi ntó da nee ka nti'ī, ntá tsi kuenta víi nto ni tá'an nto, ña vata kuka'xí nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo nteē ñā te ká'xi ñā vata ó kae'xi nto. ¹⁰ Tsí nto'o é ini vá'a nto tú'un Xuva kō né, te kutuví ntó nū ñā mí kanuu ini ña'a san sāntu ñā ne, ña'a, ña é vata kuka'xí nūu é kuinti'xe i Xuva kō ne, te kiní ñā nté o de nto ne, ñā u'vī ña é ká'xi ñā ñā, kuān té ini ña é ña kúvi ká'xi ñā. ¹¹ Nto'ó é ini vá'a nto Xuva kō ne, ñā'vī kuétsí nto te kō'xó nteē ta'an nto, ña é vata kuka'xí nūu vá'a ni Xuva kō. Tsí kuenta iña

ña é xi'í Cristú dī. ¹² Tē kade nto é kīni kaá ni tā'an nto, ña é vāta kuká'xi nuu ni Xuva kō é ñi kuētsí nto é viī ñá nuu i é ini ña é ña vá'ā. Mii Cristú kuān ó de nto ni ñá dī. ¹³ Dukuān né, te ñi kuētsí ko é kō'xó nteé ta'an ko nuu i é ini ña é ña vá'ā dá kae'xi ú kúnū sán ne, díí ka vá'ā o é ña ka'xí kue'en tsi ú, vata koo é ña kó'xo nteé ta'an ko nuu i é kīni kaa.

9

Nuu i é kāduku ntée pustru

¹ Nuú é ntaā i é ña tuvi nee é kaedí nuu é viī u pustru Xúva kō, tsí nuu mí ko íni ú Tó'lo ko Jēsuu. E díto é kāde tsiñu ú kuenta iña ñá ne, ñi kuētsí é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te iō ña'a ntáka'an ñá e ña te pustrú u, ntá tsi ini nto tsí pustru ntí'xe u, tsí é kuinti'xe nto é kāká'án u ni ntō iña Xuva ko. ³ Sá'ā ka'án u ni ñá'a, ña e ntáka'an ntée ko: ⁴ Xu'ú ne, kuvi ko'o ka'xi ú da nēé ka ntí'i. ⁵ Xu'ú ne, kuvi kunteka ú ñadí'í ko, ña é kuinti'xe i Xuva ko, vatā ó de pustru, ñá nguií sán, ni ēní Jesuu, ni Pedrú dī. ⁶ ¿Vá Bernābeé xntu ni xū'u é ña kuvi koto ñá ntí da ntaíka ntí ntáka'an ntódo ntí tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Nēé ntú sntadun kade tsiñu ña é katáva mii ña é kuíta ntí'xin ña? ¿Xoó ntu é kaitu i itu ne, da ña ka'xi ña ntídi i? ¿O xoó ntu kanakue'nu i le'ntu ne, da ña ká'xi ña kúnū tí? ⁸ Ñá ku dē kuení nto te ñá'a dé kuení ña sá'a é kāká'án u ni ntō, tsí kuān ó kaka'án lei Muíseé san dī. ⁹ Tsí nteé na'á lei san, kaka'an: “Kíti ntákani trigú san ne, ñá ku xnūu nto xo'o xu'u tí”, ka'an. Sā'á ne, ñá te kāni tú'un tē díí ka ntio Xuva ko kíti san. ¹⁰ ¿Ñá'á ni san! tsí xo'o é kántí'i ini ña. Tsí é ūve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'o: Tsí xoo é kata'vi i ñū'u sán nī ña é kākani xo'o trigú san ne, kantétu ña da nté nī'i ña dava iña ña é kāduku ntée ña. ¹¹ Dukuān né, tē ntí'i i'xi ntí tú'un Xuva kō é vā'á kunuu nima ntó ne, ¿va dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ña'a ne, kaikan ntú ku ña nta'a nto é

ntio ña ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kakan ntí dī? ¿Vá ña ntu té dīí ka kaduku ntée nti é tūku ña'a?

Ntá tsi vata neé kakán nti é kuētsi é ta'xi nto. Ntá kutí nti ntantúku miī nti é ntio nti vata koo é ña kadī nuu nti itsi é kuē'nu tú'ūn va'á iña Cristu. ¹³ Ini nto tsí ña ntáde tsiñu ini ukún san ne, ikan tsí ntáni'i ña é ká'xi ña tsí ntáduku ntée ña uun ta'vi í é ntáxé'e ña'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ña ntáde kuenta nú tēu kan ne, ntáni'i ña uun tá'vi í é ntáxé'e ña'a sán dī. ¹⁴ Kuan tsí ó kaka'an Xúva ko iña ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, é kuntitō ñā na kuntōo ña kuenta iña i é kāde tsiñu ña iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un siin vata kákán u nto é kāduku ntée u. Ntē ña te neé kaikán u nto ve é kataxnūu ú tutú sa'á dī. Dīí ka va'a é dī'na kuví u dá ña ki'i nto dodíní ko.

¹⁶ Ña túvi ko é kāda ka'nu u é kaka'an ntódo u tú'ūn va'á san, tsí dīvi tsiñu ko é kuētsi é víi u. ¿Nté kui ntā'vi dé u tē ña ka'an ntódo u tú'ūn va'á san! ¹⁷ Tē dodíní ko é kāde ú tsiñu sá'a ne, ní'i ko é vā'a é kāduku ntée u. Ntá tsi te kuētsi é kāde ú ne, da dúkuan tsi dīvi tsiñu e tá'xi Xuva kō é víi u. ¹⁸ Dukuān ne, ¿nee iñá ntu ní'í ko iña tsiñu ko? Ní'í ko é kutūví dīnī u, tsí doméni kaka'an ntódo u tú'ūn va'á san nté koo nakáku ña'a. Ñā ncho ki'í ú xá'vī tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é kāduku ntée u.

¹⁹ Kuān té ña xoxo tó'ō kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú iña un ntií ntiī ñá'a san vata koo é dīí ka kue'e ña'a ní'í ko ña é kuntikin ñá Cristu. ²⁰ Dá tūví u ní ña Israeé san ne, kade ú vatā ó de ña Israeé san vata koo é ká'án u ní ñā é kuntikin ñá Cristu. Dá tūví u ní ñā ntántikin lei Muíseé san ne, kade ú vatā ó de ña ntántikin lei san, kuān té ña kaduku ntée ká u lei tsíkan. ²¹ Dá tūví u ní ña xio ñuu, ña é ña ntántikin lei Muíseé san ne, kade ú vatā ó de ña é ña kantíkin ña lei san. Ntá tsi ña xtuví mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantíkin u ne, lei Cristu. ²² Dá tūví u ní ñā'a, ña é vata kuka'xi nuu i ní Xuva kō ne, xu'ú ne, vata tsi tē ña ka'xí u dī, vata koo é kūvi ní'í ko ña é kuntikin ñá Cristú dī. Da xōó ka ña'a ne, kantuvi ú vata kaa ña vata koo é kuvi xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xuva kō. ²³ Kade nti'í ú sá'á kuenta

iña tú'un nté koo nakáku o ne, vata koo é dūku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'un san.

²⁴ Ini nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un ntií ntií ña ntaínu ña, ntá tsi uun ña'a xña é nī'i ñá doméni san. Xo'ō ne, kunu o da nté koo é ni'i ko doméni é ta'xi Xuva kō. ²⁵ Da xōó ka ña'a, ña é kaínu dū've ne, ñá kāde ña nuu i é kāde dañu kúñu ñā. Kuān ó de ña é ni'i ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ō ne, ni'i ko doméni é xntii ntií dañu ntūvi. ²⁶ Xu'ú ne, ñá te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanaki'in ixu ú ti'ntí ko, ²⁷ tsí kananto'ō ú kúñū kó vata koo é na vii é ntio ko. Tsí te ē nañé'e u tuku ñá'a ne, ñá ntio ko é nakūnaa mií u kúñū ko.

10

Dā xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sántu e ntúvá'a nāa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó iní nto, ēní, nté o íka ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkaá nuu Xuva kō kídaā da ita ntí'xin ntií ntií ña nu Míni Kue'é san. ² Un ntií ntií ña itsi ntute sán ne, kudadii ña ni Muisee da ita ntí'xin ña mí rkāa nuu vikó san nī nú ntūte ka'nu san. ³ Un ntií ntií ña é'xi ña é xe'é Xuva kō. ⁴ Un ntií ntií ña xí'i dadii ña ntute é xe'é Xuva kō di. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí xi'i ña ntute e kii xuu é xe'é Xuva kō é ika ni'i ñā, é kāni tú'un é divi Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo titín ña ne, ñá nī xkúntee iní Xuva ko vatā o dé ña ne, xí'i ñā ne, íntōo xaa kúñu ñā mí ika ña ñuu itsí kān.

⁶ Kuan o kúvi vata koo é ña kuntíkin o é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu ini nto santu e ntúvá'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsí uve na'a tú'un Xuva kō, kaka'an: “Íntōo ña'a san é ká'xi ña, é kō'o ña. Kídaā ne, nákuñāñi ña vata koo é vii ná dodíní nu sántu ña”, ka'an. ⁸ Ñá ku ntuku o é vii o é kīni kaa ni ñadī'í san vatā o dé ña kídaā. Oko uni míil ña'a ña xí'i ña é da uun tsi ntuví, tsí kuan o dé ña. ⁹ Ñá ku ito ntēé nto Xuva ko vatā o dé ña, iō ña, tsí xi'i ña da tīn koó san ña. ¹⁰ Ñá ku ká'an nto kuétsi Xuva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xuva ko ūun ánjē e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuvi un nti'i sá'á vata koo é kīni o. Nteé na'a sá'a vata koo é kūtú've ko, xo'ō é ntoo o é ña na'á ka dá ntí'i ñuxiví sa. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuiní ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo ntee ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuu i é ntánto'o kō né, ña'á tsi nuu i é ntánto'o un ntí'í ntí'í ña'a, ntá tsi ña'á nto ne, ña'a Xuva ko ntō. Dukuān né, ña tá'xi ña é nto'o nto nuu i é ña kutíi nto. Ntá tsi te vé'xi nuu i é nto'o nto ne, ta'xi ña itsi é ntíi nto vata koo é kūtíi nto.

¹⁴ Dukuān é kāká'án u ni ntō, tsi dóo kakuinimá ko nto. Ná kū xkunúu ini kue'en nto santu e ntúvá'a nāá san. ¹⁵ Kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñā'a dóo kiní í san. Kini nto un ntí'í ntí'í é kāká'án u ni ntō ne, ká'an nto te vā'á, o tē ña vá'a. ¹⁶ Da ntáxi'i o ntute títí'o é kúviko san, da kanakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúñū kúvi o nī Cristu e éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dā ntákatsin dava o tañú'ū sán ne, kani tú'un tsí uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñū ña kuēnta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo títín ō ne, uun tsi tañú'ū ntaé'xi o un ntí'í ntí'í ō. Dukuān né, uun tsi kúñū kúvi o ni tā'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsí ntaé'xi ña kúñū kīti ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xuva kō nú nāá ñá ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi kúñū kúvi ña ni Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é kāká'án u? Ná te kakā'án u te Xuva nti'xe ko sántú san; ntē ña te kaka'án u te díí ka nuu á'vi kúñū san é da nēé ka kúñū é kuān o ódo nu sántú san. ²⁰ Sá'ā é ncho ka'án u: Da nēé ka nuu i é káxe'e ña'a san nu sántu ñá ne, ña te iña Xuva nti'xe kō, tsí nta'a é ña vá'ā san kaxé'e ña. Ná ntío ko é kini nūu nto iña é ña vá'ā san. ²¹ Na kúvi vii o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxí'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vá'ā sán di. Ntē ña kúvi ká'xi o nī é ña vá'ā sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio ntu kō é kukuñū Xuva ko kō? ¿Vá díí ka ntu ió ntii kō é ña'á?

Nantuku ō é vā'á iña ta'an ko ñá nguī san

²³ Ió ña'a xkoó ka'an ña: “Ña te neé kuvi tē nee iñá ncho vii o”, xkoó ka'an ña. Vá'á ó, ntá tsi ñá te un ntíí ntíí é vā'a nti'xe iña ko. “Kuvi vii o un ntíí ntíí”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un ntí'í é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Ñá tē é vā'á mii tsi kō nantúku ō, tsí nantuku ō é vā'á ta'an ko ñá nguii sán di.

²⁵ Kuvi ka'xi ntó da nēé ka kúñū e ntádiko ña nuu â'ví i ne, ñá ku tsixe'e ntō mí vē'xi, vata koo é ña té neé kadā kuení nto. ²⁶ Tsí ñuxiví sa ni un ntí'í nūu i é iō i'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te ūún ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'an ña é kíká'xi nto ni ñā ne, tē xkúntee iní nto ne, kue'ēn nto. Ka'xi ntó un ntí'í é ta'xí ña. Ñá ku tsixe'e ntō mí vē'xi, vata koo é ña kini koo kadá kuení nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kūñú sá'á ne, ñá é intéku nu sántú san”, koo ka'an ñá ne, ñá ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadá kuení ña iña nto. ²⁹ Ñá tē é kadā kuení nto é káka'án u, tsí é kadē kuení ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi iō ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté kui ña kuvi víi u da nēé ka é ntio ko é kuētsí ña'a san? ³⁰ Te naku'e'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko dī'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an ntée ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e nakue'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i?”, koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kō'o ntó, ō nee ntí'í ntí'í é vii ntó ne, kuvi víi nto te é vā'á iña Xuva ko. ³² Ñá ku nañē'e nto é kīni kaa ña Israee, ni ña e ña te ña Israee, nté ñā'a, ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ó de u. Tsí xu'ú ne, un ntí'í é kāde ú ne, kuédadii tsi káde ú ni ña nguii san. Ñá te é vā'á mii ko kanantukū u, tsí é vā'á ña nguii sán di, vata koo é na nākáku ña nta'a Xuva kō.

11

¹ Kuntikín ntó ko vatā ó kantikín u Cristu.

Nté koo vii ñadī'í ini ukún kán

² Dōo vá'a kuiní ko ni ntō, tsí ntánaka'an ntō kó ne, ntáde ntaa nto vata ō ka'án u ni ntō kídaā. ³ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí Cristu é odo núu ña iña ko xo'o é tíí ō. Ntíí

san ne, odo nuū ñá iña ñadi'í ña vatā ó odo nuū Xuva ko iñá Cristu. ⁴ Te katāvi núu ñá ñatíí san dá kākā'an ntā'ví ña nī dá kanañe'e ña tú'un Xuva kō ne, dōo doka'an, tsí ña kaíko ñu'u ña ña odo nuū iña ña. ⁵ Ntá tsi ñadi'í san ne, tē ña davi núu ña ñá ña dá kākā'an ntā'ví ña nī dá kākā'an ña tú'un Xuva kō ne, ñá kaíko ñu'u ña ña odo nuū iña ñá ñá ñá. Dadíi tsí ó te ni detē ña ñá ñá. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñadi'í san ñá ñá ne, dií ka vá'ā ó é na detē ña. Ntá tsi tē dōo doka'an é detē ñá ñá ñá, o te kūntíí kue'en ñá ñá ne, na dá'ví nuu ña ñá ñá. ⁷ Ntá tsi ñatíí san ne, ñá vá'á o te, dá'ví nuu ña ñá ñá, tsí naa Xuva kó ntoo ña. Kanañe'e ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō né, kanañe'e ñadi'í san tsi dōo ka'nu ñatíí san ñá. ⁸ Tsí ñatíí san ne, ñá te kúñu ñadi'í ni kúvi ña, tsí ñadi'í san é xkintika ñatíí san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vá'a Xuva ko ñatíí san é kúvi ña iña ñadi'í san, tsí ñadi'í san é kúvi ña iña ñatíí san. ¹⁰ Dukuān é kántio é kutāvi núu ñá ñá ñá san, vata koo é dito é kaíko ñu'u ña ñatíí san. Kuenta iña ánje sán ñá. ¹¹ Ntá tsi ñatíí, ña kantikin Xuva kō ne, kantio ña ñadi'í san ne, kuan tsi kaa ñadi'í, ña kantikin Xuva kō ñá, kantio ña ñatíí. ¹² Tsí vata ó ve'xí ñadi'í san xkintika ñatíí san ne, ñatíí san ne, ñadi'í kanakāku ña ña. Ntá tsi ntuvi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntō ka'an ntó te vá'á o, o tē ña vá'a o é ká'an ntā'ví ñadi'í san é ña kutavi núu ñá ñá. ¹⁴ Ntá kutuni míí kó tsi dōo doka'an é koo nani idi ñatíí san. ¹⁵ Ntá tsi tē dōo nani idi ñadi'í san ne, dōo vá'a kaa. Tsí xé'é Xuva ko idi ña é kutāvi núu ñá ñá. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ncho tiin núu i nuu i sá'a ne, xo'o ne, ñá kuān xkoó ini o; nté da xōo ka ña ntá kuinti'xe i Xuva kō ñá kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadii tsi ntaé'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'án u ni ntō ne, ña xkúntee iní ko vatā ó de nto da ntánataká nuu nto, tsí da ntáde kini nto ni tá'an nto naa i é vii nto é vá'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu iní ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsí da ntaé'nte dava tá'an nto. Ne, un síin kakuinti'xe ko sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kīi nteé xio ta'an nto vata koo é kūtuni xoo é ntántikin ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xī ntó tañú'u nī

é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ñá tē nuu é ntaé í ntáde nto. ²¹ Tsí ña te kuédadi tsi ntaé'xi nto, tsí iō ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da ñi ió ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da ñi ió ñá ne, da ntáde kí'vi ña. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ká'xi nto ni mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ni'ni ntu nto xúkun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé ió iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntō ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vá'á ó de nto? ¡Ñá'á ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tū'ún ña é ká'án u ni ntō ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi niñú di'na dá diko ña Jesúsú ne, kídáa kí'i Jesuu tañú'u san. ²⁴ Dā kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, ē'nté dava ña tañú'ū sán ne, dá kakā'an ña: “Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'á ne, kúñu ko é kué'é u kuenta iña nto. Kuān koo víi nto sá'á é nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an ña. ²⁵ Dā kúvi é'xi ña ne, kuan tsi ō kí'i ña e'xín san dí ne, dá kakā'an ña: “E'xin sá'a ne, niñí ko é kué'é u kuenta iña nto, kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanū'u ntó iní nto ko”, ka'an Jesúsú. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'ū sa'á ni vata dá ntáxi'i nto ntute tinti'ó san ne, ntánañe'ē nto tsí xi'i Jesúsú kuenta iña ko. Kuān tsi koo víi nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xōó ka ña'a, ña é dotō tsi ka'xi tañú'ū sán ni ñá é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xúva kō tsi iō kuetsí ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō, nté niñi ñá di. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadā kuení ko nté ió nima kó, te vā'á o ni Xuva kō ne, kídáa ne, kuvi ka'xi o tañú'ū sán ne, ko'o o ntúte tinti'ó san di. ²⁹ Tsí ña'a, ña é ña vá'á o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ñá tañú'ū sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ñá é ntō'o ña, tsí ña kaíko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān né, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxio vita nto. Iō ntó ne, e xí'i ntō

di. ³¹ Ntá tsi te mii o kōto vá'a o nimá kō nté o kaika ni Xuva kō ne, ña túvī nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá iō kuétsi ko ne, kata'xi Xuva ko é nto'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é nto'o ko ntii dañu ntūvi. ³³ Dukuān né, ēní ko, dá ntánataká nuu nto é kā'xi ntó ne, kuntētū tá'an nto vata koo é dādii tsi ka'xí nto. ³⁴ Tē xoo dóo kakakin i ne, nā kínaká'xi ña nú vi'i ña kān, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatā ó de nto da ntánataká nuu nto. Te iō ka é ncho tsixe'e ntō kó ne, ka'án u te vē'xí xtuku ú é koto ni'ni ú nto.

12

É káta'xi Espíritū Sántū

¹ Ntio ko é kūtuni vá'a nto, ēní, kuenta iña i é káta'xi Espíritū Sántū san ko.

² Ini nto tsi kídaā, dá vāta kuintí'xe nto Xuva kō ne, da vá'a xntó é kanañē'e ñá'a san nto é kunuu inī ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí xoo é kaka'an kīni i iña Jésuú ne, ña túvī Espíritū Sántū nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesuú ne, ña ña e Tó'o nti'xe ko, tē ña te kuénta iña Espíritū Sántū san é kaka'an ña.

⁴ Dōó ki'in nuū i é kūvi ni'i ña'a é vii ña, ntá tsi uun tsi Espíritū Sántū, ña katsi'i. ⁵ Dōó ki'in nuū í iō nté koo xntii ō, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é ūve ntee ko. ⁶ Dōó ki'in nuū i é vii ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é kata'xi un nti'í é vii ó xe un xé un ō. ⁷ Xe un xé un ō díto é nuu Espíritū Sántū sán nima ko é vā'á ko un ntíi ntíi o. ⁸ Iō ñá ne, kani'i ña e dóo ini ña nté koo ta'xi ña ko itsi. Iō ñá ne, kani'i ña e dóo ki'in inī ña nté koo ka'an ña. Ntá tsi ntuvī ñá sá'á ne, ni'i ña é kūvi vii ña uun tsi nta'a Espíritū Sántū. ⁹ Iō ñá ne, kani'i ña e dóo kuntee inī ñá Xuva kō. Iō ñá ne, kani'i ña é kūvi ntavá'a ña ña nchokuvi. ¹⁰ Iō ñá ne, kani'i ña é kūvi ka'an ñá naa Xuva ko. Iō ñá ne, kani'i ña é kūvi kiní ña nee é vē'xí nta'a Espiritu Xuva ko ō nee é vē'xí nta'a é ña vá'ā. Iō ñá ne, kani'i ña é kūvi ka'an ña tuku tú'un é ña te tú'un mii

ñā. Iō ñā ði ne, kani'i ñā é kūvi ka'an ñā neé kani tú'un tú'un xoó kaka'an i. ¹¹ Ntá tsi un ntíí ntíí nuu i sá'a vē'xi uun tsi nta'a Espíritū, ðivi Ēspíritu mii Xuva kō. ðivi ñā kata'xi ñā kō, xe un xé un ō, neé ntí'í ntí'í nuu i é vā'a vata kaa é ntio ñā.

Un ntíí ntíí ó ne, uun tsi kúñū kúvi ō

¹² Kūñū kō né, kuān te dóo titín ta'vi i ió ne, uun tsi kúñū kúvi. Kuān tsi kaa kúñū Cristú ði. ¹³ Dā ítsi ntute o kuēnta iña Espíritū Sántū sán ne, uun tsi ntúvi o ni tā'an ko, ñā ntákuinti'xe i san. Kuān te ñá Israeé o, kuān te tuku tátá kō né, o kuān te io tó'o ko, ō ñā tuvi tó'o kō, ntá tsi úun tsi Ēspíritū Sántū san núu ñā nima ko, un ntí'í ō.

¹⁴ Kūñū ko ne, ñā té uun tá'vi tsi ni kūvi, tsi dóo titín ta'vi i. ¹⁵ Tē ði dí'in kō san ká'an: “Xu'ú ne, ñá te nta'a ni kūvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntée u kúñū san”, koo ka'án ne, ñá tē nee va'a é kuān ó kaka'án ne, ñā kaka'án ka i kúñū san. ¹⁶ Tē dí tutun ko ká'an: “Xu'ú ne, ñá te ntūxnúu ni kūvi u; dukuān ne, ñá kadūku ntée u kúñū san”, koo ka'án ne, ñá tē ne vā'a é kuān ó kaka'án ne, ñā kaka'án ka i kúñū san. ¹⁷ Tē dí da kaniŋ ō kúvi o ntūxnúu ne, ¿nté ntu koo tekú ko? Tē dí da kaniŋ ō kúvi o tūtún ne, ¿nté ntu koo ta'ni o? ¹⁸ Ntá tsi tsúve Xuva ko ta'vī kúñū kō mí e ntío ñā. ¹⁹ Tē dí un ntí'í é uun tsi nuu i kúvi ō ne, ¿nté ntū ó kúñū kō? ²⁰ Ntá tsi kuān te titín ta'vi i ne, uun tsi kúñū kúvi.

²¹ Ñā kúvi kā'an ntūxnúu kō sán ni ntā'a ko: “Ñā ntío kó o”, koo ka'an. Nté ðiki kó ñā kuvi ká'an ni dí'in kō: “Ñá ntío kó o”, koo ka'an. ²² Uun nuu i é ñā té nee nuu á'vi, kuiní kō né, ðivi e díí ka kantio. ²³ Mí'í e díí ka ñā nuu á'vi kúñū kō, kuiní kō ne, díí ka katavi núu doo vā'a. Mí'í e díí ka kakuka'an nuú kō é kini ñā'a sán ne, díí ka kadé kuení ko é kutāvi nuu vā'a, ²⁴ ntá tsi mí'í e díí ka vā'a ito ne, ñá kantio é kuān koo kutavi núu. Kuān o de vā'a Xuva kō kúñū kō, vata koo é díí ka víi o kuēnta nuu i e díí ka ñā nuu á'vi, kuiní ko. ²⁵ Dukuān ne, ñá nāa núu ta'vī kúñū kō san, tsí e un é un ta'vī kúñū kō sán ne, da mií é ntío i ta'an i. ²⁶ Te uun ta'vī kúñū ko kānto'o i ne, dá kaniŋ kúñū

ko ntō'o i di. Tē xoó ntavá'a i uun ta'vī kúñū sán ne, kaniñ dñi í di.

²⁷ Vi'a vé ne, xo'ō ne, ntáduku ntée o Crīstu. Kuvi ka'an o tsi kúñū ñā kúvi ō xe un xé un ō. ²⁸ Dukuān é da io iō tsi tsiñū é vií ó iña Xuva ko ini ukún san: é kui ūun ne, pustru ña; é kui ūví ne, ña ntáka'án naa Xúva kō; é kui ūní ne, ña ntánañē'e; dá vē'xí xku ña ntáde nuu i e dóo na'nu, ñi ña ntántavá'a ña nchokuví ne, ñi ña ntáxntii, ñi ña ntádē kú've, ñi ña ntáni'i é kúvi ka'an ña tuku tú'ūn e ñá ini ña.

²⁹ Ñá te ūn ntíí ntíí o é pustru o ne, ñá te ūn ntíí ntíí o é kúvi ka'an ó naa Xuva ko. Ñá te ūn ntíí ntíí o é kuvi nañē'e ó, ntē ña te un ntí'i o kúvi víí o nuu i e dóo na'nu. ³⁰ Ñá te un ntí'i o kúvi ntavá'a o ña nchokuví san. ¿Vá un ntíí ntíí xntu ó kuvi ka'an ó tuku tú'ūn é ña ini o? Ñá te un ntí'i ō kuvi ntada ntaa o neé kani tú'un e ntáka'an ña. ³¹ Ntá tsi un ntíí ntíí ntó nantuku nto kaniñ nima ntó nēe e dií ka va'a. Ntá tsi ví'a vé ne, nañē'e ú nto uun itsi e dií ka vá'ā o.

13

Nee iña é kuñima ko

¹ Kuān te kuvi ka'án u da nēé ka tú'ūn é ntáka'an ñá'a, un tsi nte tú'ūn é ntáka'an ánjē sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, vata kaa uun kaa é kánaduku ntée tatsin kaa ú, o vāta kaa stañū é kākā'ñí kaa u. ² Te nī'lí ko é ká'án u naa Xuva kó ne, te íní u un ntíí ntíí nuu i é mii tsi Xuva ko ini ñá ne, te íní u un ntíí ntíí é ini ña'a sán ne, te íní u ka'án u ni xūku san é na kī'in íkan ne, na kī'xi i'a ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko. ³ Te ku'é é u un ntíí ntíí iñá ko ña nta'ví san, o te ku'é é u kúñū ko é ká'mi ña'a sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko.

⁴ É kuñima kó ne, é na kūtíi o ni ta'an kō ne, e dóo vá'a koo vii o ni ñā. Ñá kune'ū iní ko ni ñā; ña kada ka'nu ña'a ō; ntē ña kadá kuení ko te dií ka va'á ña'a ō. ⁵ Ñá kadā xení o ni ta'an kō; ñá te é vā'á mii ko nantuku ō; ñá kudiñ o ni ta'an kó; ntē ña xntekú ō nima ko tē neé víí ña ní kō.

⁶ Ña te da dínī kó te xoo kó'xo nteē i, tsí e dínī kó ne, nee é nuu é ntaā i. ⁷ É kuinima kó ne, é kada ka'nū iní nti'i ō. Kuinti'xe nti'i kō dí. Un ntíí ntīī kuntétu ō ne, kutíi nti'i kutíi nti'i kō.

⁸ Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a san naa Xuva ko nee é vē'xí kuvi. Xée ntūvi é ña ka'án ka ña'a tuku tú'ūn é ña te tú'un mii ña. Xée ntūvi é ntoko ñū'u é kinī ñá'a san. Ntá tsi é kuinīma kó ne, ña ntí'í. ⁹ Vevíi ne, un síin tsi iní o ne, un síin tsi kuvi ka'an o nee é vē'xí kuvi dí, ¹⁰ ntá tsi xee ntūvi é kinī o nee é nuu é ntaā í ne, kídaā né, ntí'í é un síin tsi iní ō. ¹¹ Dā kulú'ntí ú ne, kaka'án u vatā ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadē kuení ko vatā ó de i'xa lu'ntí san dí. Ntá tsi dā kúka'nu ú ne, xtuví mii ú é idé u vatā ó de i'xa lu'ntí san. ¹² Vevíi ne, ñá kaíní va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu ō; ntá tsi kídaā ne, kiní va'ā o. Vevíi ne, un síin tsi iní u. Ntá tsi te kúvi vé ne, kiní vā'á u, vatā ó iní Xúva kō ko.

¹³ Vi'a ve ne, úni nūu i é ña nti'i: é kuinti'xe kō, é kuntetu ō, nī é kuinīma kó ta'an kō. Ntá tsi é díí ka ka'nu ne, é kuinīma kó ta'an kō.

14

Dá kakā'an o tuku tú'ūn é ña íni o

¹ Kaniī nima ntó kuinima ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nēe nuu i e tá'xi Xuva kō ne, díí díí ka é ká'an ntó naa ña. ² Tsí xoo é nī'i i é ká'an tuku tú'ūn é ñá iní ne, ña te ñá'a kaka'an ni'i ña, tsí Xuva ko káka'an ni'i ña. Xoxó kañe'e dikí i tú'ūn é xe'é Espíritū Sántū san é ká'an ña. ³ Ntá tsi xoo é nī'i i é ká'án naa Xuva kó ne, kaka'án ni ñá'a san vata koo é díí ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsí'í ntíi ña ña ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá dí. ⁴ Tē xoó ka'an i tú'ūn e ñá iní ña ne, díí ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntii ña un ntíí ntīī ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

⁵ Ntio ko é nī'i nto un ntíí ntīī nto é kūvi ka'an nto tuku tú'ūn é ña íni nto. Ntá tsi díí díí ka ntio ko te kuvi ka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Tsi díí ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, tē xoxó ña ntada

ntaa tú'ūn é kākā'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san. ⁶ Dukuān ne, ení, tē xu'ú kixkoto ni'ni ú nto ne, te kāl'án u tú'ūn é ña ini ú ne, ¿mí'i ntu kaxntii ú nto? Ntá tsi kuvi xntii ú nto te kāl'án u neé ta'xi Xuva ko é kūtuní ko, o neé ini u é nuu é ntaā í, o tū'un é ta'xi Xuva kō é kāl'án u ni nto, o nūu i é nañē'e ú nto.

⁷ Un tsi nte strúmentu é kanakueku o ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñú'u san é ña kantíto, ntá tsi tē ña vá'a koo nakueku o ne, ña díto neé kaeku. ⁸ Tē ña vá'a koo nakuēku o trunpetá san é kākana ña sntadun san é kī'in ñá du'xēn ne, ¿xoó ntu koo tú've i é kī'in í du'xēn? ⁹ Kuan tsí o kúvi ni ntō dī. Te kāl'an ntó ni ñā'a tú'un ntō é ña kañē'e diki ñá ne, ¿nté ntu koo teku ña é kākā'an nto? ¡Vata kaa ña kaka'an ni'i tátsín san ntáa nto! ¹⁰ Ñá te nté kaa tú'un iō da mí'i ká ñuu ñuxiví a ne, un ntíí ntíí dóo vá'a tsi kuvi kī'in diki ña é kākā'an. ¹¹ Ntá tsi tē ña káñē'e diki ko tú'ūn é ntáka'an tuku ña'a ne, díto é xio ñuu ña kuenta iña ko ne, xo'o né, xio ñuú ko kuēnta iña ñá dī. ¹² Dukuān ne, te dóo ncho ni'i nto nuu i é káta'xi Espíritū Sántū sán ne, nantuku ntō neé nuu i é díí ka kaidiá'vi i é kuka'xi nūu un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san.

¹³ Tē xoó kaka'an í tuku tú'ūn né, na kākan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xí ña é kūvi ntada ntaa ñá neé kani tú'un. ¹⁴ Tsí te kākā'an ntâ'ví u tú'ūn e ñá ini ú ne, nimá ko kaka'an ntâ'vi, ntá tsi ñá tē neé kañē'e diki ko. ¹⁵ ¿Neé ntu vii ú ve? Ka'an ntâ'ví u ni nimá ko ne, ka'an ntâ'ví u ni dīki kó dī. Kata ú ni nimá ko ne, kata ú ni dīki kó dī. ¹⁶ Tsí te da mii tsi nīma nto kanuu ini nto Xuva kō ne, ¿nté koo ka'an ntâ'ví ña é ñá ini san ni ntō dadíí dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, tē ña katéku ña nee iñá kaka'an nto? ¹⁷ Kuān te dóo vá'ā ó kaka'an ntâ'ví nto dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kō. ¹⁸ Xu'ú ne, kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí díí ka kaka'án u tuku tú'ūn é ña ini u é un ntíí ntíí nto. ¹⁹ Ntá tsi dá tūví u ni ñā ntákuinti'xe i sán ne, díí ka vá'ā ó kuān te úvi uni xú'u ka'án u é kīni ña'a san vata koo é díí ka kutú've ña, naa i é ka'án u u'xi míl tú'ūn

é ña kí'in diki ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatā ó kadē kuení i'xá san. Mii tsi kuēnta iña núu i é kīni kaa ne, víi nto vatā ó de i'xá san é vata kutú've i é vii i é kīni kaa. Ntá tsi kadā kuení nto vatā o ntádē kuení ñatā san. ²¹ Lei Xúva kō ne, uve na'a, kaka'an: “E tuku tú'ūn ka'án u ni ña ñūu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñūú ka'an ñá ni ña nāá ko, ntá tsi nte da'a sá kuān koo ka'án u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kō”, ka'an. ²² Dukuān ne, é kā'an ó tuku tú'ūn é ña íni ó ne, vata koo é kīni ña'a, ña é ña kákuinti'xe i ne, ñá te ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi te kā'an o tú'ūn é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kīni ña ntákuinti'xe i san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe i. ²³ Da ntánataká nuu un ntí ntí ña ntákuinti'xe i sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'ūn é ña íni ña ne, kidāā ne, te xē ña'a, ña é ñá ini nuu i sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, ¿vá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te ūn ntí ntí ntó ka'an nto tú'ūn e tá'xi Xuva kō né, te xē ñá'a, ña é ñá ini nuu i sá'a ne, o te xē uun ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, koto ña neé ña'a ña ne, kūtuni ña tsí iō kuétsi ña kuēnta iña tú'ūn va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xū'u nima ña ne, nakunchíti ña nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsí nuu mé'ñu nti'xe Xuva ko ntō.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ūkun

²⁶ Ví'a ve né, ení, dā ntánataká nuu nto ne, iō ntó ne, kuvi kata nto; iō ntó ne, kuvi nakuā'a nto ña'a san; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tú'ūn e tá'xi Xuva kō é kūtuni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto tuku tú'ūn é ña íni nto; iō ntó ne, kuvi ka'an nto neé kani tú'un tú'un ñā. Kuān koo vii nto vata koo é díi ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, un ntí ntí nto. ²⁷ Tē xoó ncho ka'an í tuku tú'ūn é ña íni í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kidāā né, kuntítsi uun ña é ntāda ntaa neé kani tú'un tú'ūn é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi tē xoxo nté uun ña é ntada ntaa neé kani tú'un sá'a ne, díi ka vá'a o é ña ká'an kue'en ña tuku tú'ūn é ña íni ña da ntánataká nuu ña. Diin diin tsi na ká'an ntá'ví mii ña ni Xuva kō. ²⁹ Tē xoó ncho ka'an i tú'ūn é xe'é Xuva kō é kūtuni ñá ne, uvi úni tsi ña na ká'an ña. Na

kīnī ña nguiī sán ne, na kā'an ñá te nuu é ntaā i é kāka'an ña. ³⁰ Ntá tsi tē xe'é Xuva ko tū'un é kā'an túku ña'a, ña tuvi íkān né, na tēe kádin ña é kāka'an dí'na san. ³¹ Kuvi ka'an nto, un ntíí ntīi nto e ní'i nto tú'ūn e tá'xi Xuva kō, ntá tsi kuentá uun xntō, vata koo é un ntíí ntīi nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é nī'i i tú'ūn é xe'é Xuva kō ne, kuvi kada kú've míí neé ura ká'an. ³³ Tsí ña ntio Xuva ko é kōo da vántiñi o kuntoo ō, tsí ntio ña é diin diin tsi kuntoo ō.

Vatā xkoó ini un ntíí ntīi ení kō, ña ntákuinti'xe i sán ne, ³⁴ ñadī'í san ne, diin diin tsi na kūntoo ña ini ukún kán, tsí ña vá'á ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatā ó kaka'án lei Xúva kō. ³⁵ Tē neé ncho kutuni ñá ne, na tsixe'e ña xīi ña tē neé ña nú vi'i ña kán. Tsí ña vá'á o é kā'an ñá ini ukún kán.

³⁶ ¿Nté ō ntu? ¿Vá nta'a ntú nto vé'xi tú'un Xuva kō kuan? Ntē ña te da míí xnto ni nī'i nto tú'un ña. ³⁷ Xoo é kāka'an i tsí nī'i i tú'ūn é xe'é Xuva kō é kā'an náa ña ne, o tē dóo ini ña Xuva kō ne, na kīni ñá tsi sá'á é kakā'u ú iña ntó ne, uun e tá'xi Xuva kō é kāda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi tē xoó ña'a ña káde ña kuenta tú'ūn sán ne, ña kú de nto ña kuentá dí. ³⁹ Dukuān ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é kā'an ntó naa ña ne, ñá ku ē'nté nuu nto é na kā'an ñá'a san tuku tú'ūn é ña ini ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é vii ntó ne, ñá ku dotō tsí vii nto ne, kuentá uun xnto ka'an ntó vatā ó ntio Xuva kō.

15

Dā ntoto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntō tú'ūn va'á san é nañ'e' e ú nto kídaā nté koo nakáku ō. Divi tū'un é kuinti'xe nto kídaa ne, kuan tsí ó ntákuinti'xe nto vevíí dí. ² Kuenta iña tú'ūn sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuvi mii nto tú'un vatā o ka'an ntódo ú ni ntō ne, tē ña te é ntaā i é kuinti'xe nto.

³ É kā'án u ni nto tū'un é díí ka nuu á'vi i é nī'í ko: é xi'í Cristu kuénta iña kó, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ íntū'xí ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntōto ñá vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, iní Pedrú san ña

ne, dā ku e ví'i ne, ĩní pustrú ña nguiī san ñá dī. ⁶ Rkontúvī ne, ú'un siēntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, ĩní ña ña é uun ito tsi. ĩō ñá ntoo ká ña; ĩō ñá ne, e xí'i ñā. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, ĩní Santiau ña; kidāā ne, un ntíí ntíí pustru ña ĩní ña ña dī.

⁸ Dā ntíi ata í ne, ĩní u ñá dī, xu'u é vata kaa uun i'xa é kākú xe'e kaa u. ⁹ Tsí xu'ú ne, díi ka dutsi u é un ntíí ntíí pustrú san ne, ntē ña nuu á'ví ko é kā'an ña'a san é pustrú u, tsí dóo dé xení u ni ñā ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'ā o dé Xuva ko nī kō dá nadama ñá ko vata koo é kūví u vata kaa ú sa vevii. Ná te dotō tsí ni etē xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsí xu'ú ne, díi ka kade tsiñu u é un ntíí ntíí ña nguiī san. Ntá tsi ña te da míi tsú kade tsiñu u, tsí Xuva ko nuu ña nimá ko ne, dīvi ñā kade ña tsiñu va'á san é kāde u. ¹¹ Ntá tsi ña té ĩní te xū'ú ne, o ña nguiī san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañē'é ntí tú'un Xuva kō né, dīvī e kuínti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'i

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo ntí tsi ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, ¿nté kui ĩō ntó ne, ntáka'an nto tsí ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña dī. ¹⁴ Tē dí ña ni ntótó Cristú san ne, é ntaā í e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuínti'xe nto ne, é ntaā í; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuān ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsí ntáka'án ntí é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'i ña. Ntá tsi ¿nté ntu ō nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsí tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá dī. ¹⁷ Tē dí ña ni ntótó Cristú ne, é ntaā í e ntákuinti'xe nto ne, ña túvī xoó kada ka'nu ĩní i ni kuetsí nto. ¹⁸ Tē dí kuān ó ne, un ntíí ntíí ña xi'í, ña é kuínti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xēe ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntantétu ō Cristú ne, díi ka nta'vi ide ō é un ntíí ntíí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuān ó kuvi, tsí é nuu é ntaā í ne, ntoto Cristu dá xi'i ña. Vata kaa kiti vidin e kúi dī'na ma é tatā kó kaa ña, tsí dī'na ña ntóto ña é un ntí'í ō. ²¹ Uun tsi ñatíi idé ña kuetsí é íó doxi'í san ne, uun xtuku tsi ñatíi

ntóto ña vata koo é ntóto ña xi'i. ²² Vata ō ni'i ko é kuvi o é kuētsí Adaán ne, kuan ō ni'i kó ntuvi iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuiñi ukūn ó ntoto o, vatā ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaā ne, dá nainu xtúku ña ne, ntoto un ntíí ntíí ña kaka'an í ña. ²⁴ Rkontúví ne, xée ntúvi é ntí'í ñuxiví san. Tē kúvi nanti'í Cristu é un ntí'í ña tsiñu na'nu i sán, nī ña ntádē kú've san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña e dóo iō i é víí ne, da kidāā nakué'e ña da kaníí mí kade kú've ñá nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsí Cristú ne, kantio é kadā kú've ka ña un tsi da nté kúvi víí ña ni ūn ntíí ntíí ña ntaínchu'vi ña. ²⁶ É ntíi ata i é kaínchu'vi ñá ne, dīvi sán doxi'í san ne, nantí'í ña dī. ²⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ñā é kodo nūú Cristu é un ntíí ntíí nuu i. Ntá tsi é kākā'an o “un ntíí ntíí nuu í san” ne, ñá te kakā'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsí Xuva kō xe'é ña é kodo nuū ñá un ntíí ntíí nuu i. ²⁸ Tē kúvi idé I'xá Xuva ko nūu i sá'a ne, nakué'e ña é kadā kú've Uva ña iña ña. Dukuān né, da nēé ka nuu í ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó ini kú ña iō ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuií tsi ña u'vi ni'i nti ntuvi iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'í ña ntuvi iñá ko. Nuū é ntaā i. Nuū é ntaā í dī tsi dóo diní ko kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu. ³² ¿Neé ntu tsiñu nāá u ni ñāñá san, vatā ó de ña ñuú Efesú san ne, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Díí ka vá'a ó na kō'o ka'xi o, tsí tevāā ne, kuví ō.

³³ Ñá ku dā vá'a nto é kaní nta'ví ña'a san nto. Tsí kuvi nti'xe vatā ó kaka'an ña'a: “Te kuve ta'an ō ña kini ntāa sán ne, xtuví mii o é vā'a é ini o”, koo ka'an ña. ³⁴ Na ntūtuni ntó ne, víí nto é vā'a. Ña kú de ká nto é kīni kaa san. Tsi iō ntó ne, ñá ini ntó Xuva kō. Kaka'án u sá'a vata koo é na kūka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ñá xi'í?

³⁵ Á te iō ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñā?”, koo ka'an nto. ³⁶ Ñá ku tsixe'e tūntu nto. Tsí tsíkīn, kití kaí'xi nto ne, ¿ntē ntú koo kue'nu tē ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é kaí'xi ō ne, é tūku kaa te kéne. Tsí da miī tsíkīn dá i'xi nto, kuān té tsíkīn trigú ne, o da nēé ka tsíkīn. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxe'e ña é un é un tsíkīn sán xuku i ni kití i vatā o é ntio ña. É un é un tsíkīn sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da nēé ka nuu kúñū sán di ne, ñá te úun tsi nuū i kúvi. Tsí uun tsi nuu i e kúvi kúñu ñā'a sán ne, é tūku ntáa kúñu kīti san ne, é tūku ntáa kúñu láa sán. Kūñú tsákā sán di ne, é tūku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsī o kúñū é ió e dukún kán di, tsí ña te dadíi ntáa kúñū é ió ñuxiví a. Ntá tsi ntuvi kúñū sán ne, dōo va'a ntáa. Ntá tsi e tūku ntáa kúñū é ió e dukún kán é kúñū é ió ñuxiví a. ⁴¹ Ngāntií san ne, dōo va'a ntuve i ne, dōo va'a ntuve xoó san di, ni xntiví san di, kuān te e tūku e tūku ntáa. Xntiví san ne, e tūku e tūku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsī koo kúvi te ntóto ñā'a, ña é xi'í san di. Kūñu e kaí'xi ō ne, kate'u, ntá tsi kúñū é ntóto ne, nté uun ito ká ña kúvi. ⁴³ Kūñu e kaí'xi ō ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dōo va'a. Vitā kue'en kúñū sán te i'xi ō, ntá tsi tē ntóto ne, dōo ntíi. ⁴⁴ Te i'xi ō ne, uun kúñū kúvi o, ntá tsi kúñū é ntoto ne, dadíi nī kúñu Xuva kō. Vatā ó iō kúñu kō ñuxiví a ne, kuan kōo nī'i ko kúñu ko te kuē'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Adaán, ñá kui ūn ne, ní'i ña ntūvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a”, ka'an. Ntá tsi Adaán, ña ntíi ata i kán ne, ní'i ña é kúvi ta'xi ña ntuvi iña ko é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñu kō é kuntoo o ni Xuva kō é nī'i ko di'na, tsí di'na kúñu kō é ntuvi nte'u. Da kidáa nī'i ko kuñu é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Natíi, ña kui ūn ne, nté'ū kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kúvi ūvī san ne, Tó'o ko ñā. E dúkūn kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kūñú kō é nī'i o ñuxiví a ne, vata kaa kúñū ña kúvi nte'u kaa. Kūñu é nī'i ko e dukún kán ne, vata kaa kúñū ña e dukún kán kaa. ⁴⁹ Vata ō ntūvi ō ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntuvi ō ña tuví e dukún kán di.

⁵⁰ E ncho ka'án u ni nto, ēni: Nee é iña kúñu ni iña xikí kúvi ne, ña kúvi nī'i mí tuví Xuva kō. Tsí da nēé ka é kate'ú

ne, ña kúvi nī'i é kutūví ntii dañu ntūvi. ⁵¹ Kini nto ve tsí ntaa ú ni nto ūun nuu i é nté uun xoxo íni i: Ñá te ūn ntíí ntíí ó kuvi ō, ntá tsi un ntíí ntíí ó nadáma kúñu kō. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuvi é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntii ata i. Tsí kueku trunpetá san ne, kidáa ntōto ñá xi'í san e nté uun ito ka ña kuví ña. Xo'ō é ntántoo ká ō ne, ura tsí i nadama kúñu kō di. ⁵³ Kantio é nādama kúñū é káte'ú san nī kúñū é ña katé'ú san. Kantio é nādama kúñū é kantí'i nī kúñū é kutūví ntii dañu ntūvi. ⁵⁴ Tē nādama kúñū é kate'ú nī é ña katé'ú ne, te nādama kúñū é kantí'i nī é ña kantí'i ne, kidáa ne, kuntaa é kākā'an tú'un Xuva kō: “Ña kōó ká doxi'i, tsi kúvi idé Xuva ko ni ī”, ka'an. ⁵⁵ ¿Ña nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kūvi víin kan nī ntí? ¿Mí'i ntu kuvi ntuku kuí'ín kan ntí? ⁵⁶ Tsí kantuku kuí'i doxi'í san ko kuēnta iña kuétsi kō ne, kūtuni ko tsi íō kuetsí ko kuēnta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō é káta'xi ña é kūvi víi o ni dóxi'í san nta'a Tó'o ko Jesūcristu. ⁵⁸ Dukuān né, ēní, kuntikin nto é ña ku xtuví mii ntō e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tūku itsi. Díí díí ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, tsí nto'ó ne, ini ntó tsi ña te é ntaā í e ntáde tsiñu nto ni Xuva kō.

16

Dómēni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iñá domēni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata ō nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntūvi vité san ne, naki'i da'an ntō domēni, vata kaa e ní'i nto. Na kōo tú'vē nto vata koo é ña kantío é natakā ntó tē xee u. ³ Tē xeé u ne, kada vá'a u tutu é kuni'i ña é nakaxnúu nto é kī'ín ni'i ñá domēni iña ta'an ko, ñá ntōo ñuú Jerusalem. ⁴ Te kántio é kī'ín u ne, kī'ín ú ni ñá di.

Mí'ī nchó kī'ín Pablu

⁵ Kikoto ní'ni ú nto te ĩta ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsí itsi ikān kuita ntí'xin u. ⁶ Ñá iní u te kuvi kutūví u ni nto, kuān te uun dá'na, o dā nté kuita ntí'xin ntuvi ví'xin san.

Kidāā né, kuvi xntii ntō ko dá nīi k̄'ín u mí ntio é k̄'ín u. ⁷ Ña ntio ko é uun da'na tsi koto ni'ni ú nto, tsí kuān te nté kaa ntuvi kutuví u ni nto, te Xuva kō ntio ña. ⁸ Kuntētū ka ú i'a ñuú Efesu da nté kūvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko ñña i é ta'vi ō, ⁹ tsí dóo iō tsiñu Xuva kō é kāda tsiñu ú i'a ne, dōo vá'a ó kakuvi, kuān te dóo iō ñña ntáka'an ntée ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteú ne, vií nto ña kuenta vata koo é kāán ña, tsí ñña Xuva ko káde tsiñu ña vatā ó de ú xu'u. ¹¹ Dukuān né, kuiko ñu'u nto ññ ne, xntii nto ña na k̄'ín ka ña itsi ña vata koo é vā'á koo naxee ña mí tuví u. Tsí xu'ú nī ña kuinti'xe i sán ne, ntántétu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Āpoló ne, dōo ikán u da xe'e nā kíkoto ní'ni ña nto ni tā'án ko ña nguii san, ntá tsi ña ni ntio ña k̄'ín ñá vevii. Ntá tsi k̄'ín ñá tē ni'i ña ntuvi.

Tū'un da ntí'i tutú san

¹³ Kuenta tsí vií nto; ñá ku xtuvī mii nto é ntákuinti'xe nto. Ñá ku u'vī ntó; na kūtíi nto vata kaa é tíf nto. Koo ntii ntō. ¹⁴ Da nēé ka é vii ntó ne, vií nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Ini ntó, ēni, tsí Stefanu ni ñaví'i ña ne, di'na ña kuínti'xe ña é da xōó ka ña ntoo ñuú Acayá san. Nté ntūvi tsikán ne, da mií é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan ú nto é kuiko ñu'u nto ññ'a, ña vata ntáa ña tsikan. Kuān koo vií nto dí, ni ūn ntíi ntíi ña'a, ña ntáde tsiñu ní'i nto, nī ña ntáxntii nto. ¹⁷ Dōó diní ko tsí é xee Stéfano ni Fortunátu ni Acáicu, tsí divi ññ ntáde ña é ña ni kuvi vií nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É nāxnuu ka'nu ña nimá ko vatā o dé ña ni ntō di. Koto nto ña, tsi dóo va'á ña'a ña.

¹⁹ Un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san, ña ntoo i'a ñuú Asia ne, taxnuu ña ntiusi nto. Aquila ni Prísila ni un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú vi'i ña kán né, taxnūu ña ntiusi ntó di, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntíi ntíi ta'an kō, ña ntoo i'a ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Nanume ta'an nto kuenta ñña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mií u ka'u u sá'ñá é taxnūu ú ntiusi nto. ²² Tē xoó ña ntío i Tó'o ko Jesucristú ne, na ní'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva

kō. ¡Nā nainú náne!e Tó'o kō! ²³ Na kunūu mé'ñu kunuu
dava Tó'o ko Jesūcristu nto. ²⁴ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo
ntio kó nto, tsí uun tsi kúñū kúvi o nī Tó'o ko Jesūcristu.
Kuan tsī koo é kā'án u ni ntō, xu'u é Pablú u.

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan
 New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)
 copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
